

καὶ τὰ ἐκ τούτου ἔκτροπα φαίνεται ὅτι ἦσαν τόσον πολλὰ ὥστε ἠνάγκασαν τοὺς διαφόρους ἄρχοντας νὰ ψηφίσουν τρομεροὺς νόμους κατὰ τῶν Πνευματιστῶν. Λέγεται ὅτι δυνάμει τῶν νόμων αὐτῶν ἐφρονεύθησαν τότε περισσότεροι ἢ ἐπὶ τῶν Ναπολεοντείων πολέμων! Ἴσως τοῦτο εἶναι ὑπερβολή, ἴσως πολλοὶ ἀδίκως νὰ ἐφρονεύθησαν ἀλλὰ πάντως τοῦτο φανερώνει τὴν τρομερὰν ἐξάπλωσιν τοῦ Πνευματισμοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ τὰ ἐκ τούτου δεινὰ! Ὡστε μέχρι τοῦ 18ου αἰῶνος οὐδεὶς οὐδ' ἐσκέφθη κἄν ν' ἀμφισβητήσῃ ἐν τῇ ὁλότητι τὴν ὑπόστασιν τῶν πνευματιστικῶν φαινομένων. Ἀλλὰ ἀφ' ὅτου ἐπεκράτησε τὸ πνεῦμα τοῦ ὕλισμοῦ ἤρξαντο διάφοροι νὰ δίδουν φυσικὴν ἐξήγησιν εἰς τὸν Πνευματισμὸν ἢ νὰ τὰ θεωροῦν ὡς φαντασιόπληξιας, ὡς καὶ ὁ ἡμέτερος Δοντᾶς. Ὡστε ἐνεκεν τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Ὑλισμοῦ ἐπὶ τινα αἰῶνα, ἤρξατο νὰ παραδίδεται εἰς τὴν λήθην ὁ Πνευματισμὸς ἕως ὅτου ἀπεδείχθη ὅτι οἱ ὕλισται δὲν εἶχον δίκαιον καὶ τότε ἤρξατο νὰ ἀναξῆ ἄλλ' ὑπὸ νέαν καὶ ἐπιστημονικὴν ἤδη μορφήν. Ἡ ἐξ Ἀμερικῆς οἰκογένεια Φῶξ πρὸ 80 ἐτῶν ἔδωκε νέαν πνοὴν καὶ ὠθησιν εἰς τὸν Πνευματισμὸν. Καὶ ἡ νέα αὕτη προσπάθεια κατεπολεμήθη καὶ ἰδίως ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁσημέραι ἐξέρχεται νικητρία διὰ περιοδικῶν, συγγραμμάτων, Ἐταιρειῶν, κλπ. μέσων καταπληκτικῶς διαδιδομένη. Ἡ ἀρχαία καὶ σύγχρονος λαϊκὴ τοῦ Πνευματισμοῦ μορφή ἀναλόγως τῆς ἀπασχολήσεως φέρει καὶ διάφορα ὀνόματα, π. γ. ἀστρομαντεία, ἀριθμομαντεία, κυβομαντεία, βιβλιομαντεία, χαρτομαντεία, χειρομαντεία, καπνομαντεία, κηρομαντεία, καφφεμαντεία, μολυβδομαντεία, κομομαντεία, κατοπτρομαντεία, φρεατομαντεία, ὄνυχομαντεία, λαμπαδομαντεία, πυρομαντεία, νεφελομαντεία, ἄερομαντεία, βοτανομαντεία, νεκρομαντεία, ἀλευρομαντεία, ὄνειρομαντεία, ὠμοπλατομαντεία, νοομαντεία, βρονκόλακες, νεράιδες, στοιχεῖα, καὶ διάφοροι δεισιδαιμονίαι κ.λ.π. κ.λ.π.

ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Ἐν καὶ ἠγέρθησαν πολλαὶ ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ ἂν ἔχωνται ἀληθείας τὰ πνευματιστικὰ φαινόμενα, ἐν τούτοις ἀπεδείχθη ὡς ἀλήθεια ἀναμφισβήτητος ὅτι γίνονται πολλὰ προκαλοῦντα κατὰ πληξιν. Βεβαίως καὶ ἡ ἀγυρτεία ἔπαιξε σπουδαῖον ρόλον ὡς εἶναι φυσικὸν καὶ ἐν προκειμένῳ, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅτι κυκλοφοροῦν καὶ κίβδηλα νομίσματα, δὲν ἐπεταὶ ὅτι δὲν ὑ-

πάρχουν καὶ ἀληθῆ ἢ ὅτι καὶ τὰ ἀληθῆ δέον ν' ἀπορρίψωμεν ὡς κίβδηλα. Ἐπίσης καὶ πολλὰ ψευδαισθήσεις καὶ ἀπάται εἶναι δυνατὸν νὰ συμβαίνουν εἰς τὰ **Μέντιουμ** ἢ ἀπὸ τὰ **Μέντιουμ** εἴτε ἐνσυνειδήτως εἴτε ἀσυνειδήτως. Πνευματιστικὰ φαινόμενα εἶναι δύο εἰδῶν **Φυσικὰ καὶ ψυχικά**.

(ἔλεται συνέχεια)

Η ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ
ΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

ΤΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Ἄλλ' αἴφνης ἐγείρεται τὸ μέγα πρόβλημα τῶν μνημοσύνων, ἐὰν δηλ. ταῦτα ὠφελοῦν καὶ τίς ἢ ὠφέλεια. Δυστυχῶς οἱ Πατέρες καὶ τοι τὸ ὅτι ὠφελοῦν· μᾶ φωνῆ δέχονται διὰ τῆς γενικῆς καὶ ἀορίστου ἐκφράσεως **ὀνίνησιν**, ὅσον ἀφορᾷ τὸ δεύτερον οὐδὲν σαφὲς ἀποφαίνονται ἐπαφίνοντες τοῦτο εἰς τὴν θεῖαν ἀγαθότητα καὶ μὴ δυνηθέντες πάντως θεῖα προνοία ν' ἀνεγείρωσι τὸν πέπλον τοῦ μυστηρίου. Ἐν τῇ Γραφῇ μόνον ἐπὶ τῶν Μακκαβαίων ἀναφέρεται ἐν μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων. Τὸ πνεῦμα ὅμως τῆς Γραφῆς στηριζόμενον ἐπὶ πολλῶν χωρίων καὶ διη τοῦ περιφήμου χωρίου τοῦ Ἰακώβου **«πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη»** **«καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων ὅπως ἰαθῆτε»** συνάγομεν ὅτι εἶναι ὑπὲρ τῶν μνημοσύνων, ἀφ' οὗ ὁ θάνατος καλεῖται ὕπνος, ἢ δὲ πρὸ καὶ μετὰ θάνατον ζωὴ θεωρεῖται **μία**, ἀλλ' ὑπὸ διάφορον μορφήν. Ἀφ' οὗ δὲ μέλη τῆς **Μιάς** Ἐκκλησίας ἀποτελοῦν καὶ τὰ μέλη τῆς ἐν οὐρανοῖς **θριαμβευούσης** καὶ τὰ μέλη τῆς ἐπὶ γῆς **στρατευομένης** Ἐκκλησίας, ἐπομένως λογικῶς συνάγεται ὅτι δὲν εἶναι παράλογον καὶ ἀντιγραφικὸν νὰ προσευχώμεθα καὶ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν Γραφήν ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς ζώντων, ἤτοι οἱ πάντες ζοῦν ἀλλ' ὑπὸ διάφορον μορφήν. Τὸ νῆμα τῆς ζωῆς γεννᾶται καὶ παρατείνεται ἐφ' ὅσον τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ **οὐκ ἔσται τέλος** καὶ μετὰ τὴν Μ. Κρίσιν. Ἄλλως διὰ τῶν μνημοσύνων δὲν ὠφελοῦνται μόνον οἱ τεθνεώτες, ἀλλ' ὠφελοῦνται καὶ οἱ τελοῦντες ταῦτα, καθ' ὅτι ἐξάιρεται παρ' αὐτοῖς τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα διὰ τῆς προσευχῆς καὶ ἀναμνήσεως τῆς Πέραν τοῦ Τάφου ζωῆς. Τὸ ὅτι τὰ μνημόσυνα τε-

λοῦνται ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων καὶ ἐπομένως στηρίζονται ἐπὶ τοῦ ὑγιοῦς χριστιανικοῦ πνεύματος συνάγεται ἀπὸ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἰουστίνου, ἀκμάσαντος τὸν Β. αἰῶνα καὶ ἄλλων ἀποστολικῶν ἀνδρῶν καὶ ἀπὸ τὰς ἱερὰς λειτουργίας τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου, τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου. Τὰ μνημόσυνα δὲν ἀντιφάσκουν εἰς τὸ Γραφικὸν δίδαγμα «*ἐν τῷ ἅδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια*» καθ' ὅτι οἱ ἐν τῷ Ἄδει δὲν ὠφελοῦνται διὰ τῶν μνημοσύνων ἀφ' ἑαυτῶν ἀλλὰ διὰ τῶν προσευχῶν τῶν ἄλλων.

Ἡ ἱερὰ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ συγγραφεὺς τῆς λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων διὰ τῶν προσευχῶν του ἔσωσε τὸν θανάτον ἤδη εἰδωλωτάτην Αὐτοκράτορα Τραϊανόν. Οὔτε μᾶς καθίσταται γνωστὸν ποῖοι καὶ κατὰ πόσον ὠφελοῦνται καὶ τοῦτο ἵνα εἴμεθα ἀφ' ἑαυτῶν πάντοτε ἔτοιμοι καὶ μὴ ἐξαρτῶμεν τὴν σωτηρίαν μας ἀπὸ τὰ μνημόσυνα, καθ' ὅτι τὸ τοιοῦτον θὰ ἐνεῖχεν ὑστεροβουλίαν. Πάντως ἡ ἐπικρατοῦσα γνώμη εἶναι ὅτι ὠφελοῦνται οἱ ἀποθανόντες ἐν σχετικῇ μετανοίᾳ καὶ διὰ μικρὰ ἐγκλήματα ὄντες ὑπόδικοι, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδεὶς γνωρίζει ποῖα ἢ τελευταία ψυχολογικὴ κατάστασις ἐνὸς ἐκάστου καὶ παράδειγμα ἔστω ὁ μετὰ τοῦ Κυρίου συσταυρωθεὶς ληστής δι' αὐτὸ καὶ ἡ ἐκκλησία καθ' ἑκάστην δέεται καὶ κάμνει μνημόσυνα ὑπὲρ ὅλων. Τὸ ὀρθόδοξον τῶν μνημοσύνων δίδαγμα οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μὲ τὸ *ignis purgatorum* ἢτοι Καθατήριον πῦρ τῶν Παπιστῶν. Τὸ πρῶτον παρὰ τῷ Αὐγουστίνῳ εὐρίσκειται ἡ κακόδοξος αὕτη θεωρία καὶ εἶτα ὑπὸ τῆς ἐν Τριθéntῳ Σύνόδου ἐθεσπίσθη ὡς δόγμα, ἔχει δὲ ὡς ἐξῆς. Παρεξηγοῦντες τὸ Α'. Κορ. 3, 10 διδάσκουν ὅτι αἱ ψυχαι τῶν ἁμαρτωλῶν πηγαίνουν εἰς μίαν μέσην κατάστασιν μετὰ τὸν Παραδείσου καὶ Κολάσεως ἥτις καλεῖται Πουργατόριον καὶ ἐκεῖ διέρχονται διὰ πυρὸς βασανιζόμενα ἕως ὅτου ἱκανοποιήσουν τὴν θεῖαν δικαιοσύνην διὰ τὰς ἁμαρτίας των ὅποτε περνοῦν εἰς τὸν Παράδεισον. Ἀλλὰ ἕως ἐδῶ ἀνεκτὸν κάπως διότι περαιτέρω ἡ θεωρία αὕτη ἀποκτᾷ κομικοτραγικὸν χαρακτήρα καθ' ὅτι λέγουν ὅτι ὁ Πάπας ἔχει εἰς τὰς Ἀποθήκας του περισσεύμα θείας χάριτος ὡς ἐπίγειος θεὸς *deus in terra* ὡς τὸν ἀποκαλοῦν ἀπὸ τὰ περισσεύοντα καλὰ ἔργα τῶν Ἁγίων καὶ αὐτὴν δύναται κατὰ βούλησιν νὰ τὴν διαθέτῃ ἐπὶ χρήμασι ὑπὲρ τῶν αἰτούντων ἔστω καὶ ἄ-

Ἄρχιμ. ΔΙΟΝ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ Α' ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΗΣ ΡΟΥΘ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

Οὕτως ἐγὼ αὐτὸς κατὰ τὸ ἔτος 1821 ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ ἐπισκεφθεὶς τὸ παρὰ τὴν λίμνην τῆς ἐν Βιθυνίᾳ Ζαμπιάτζας ἑλληνικὸν χωρίον Ζαρδοβάν, τριῶρον ἀπέχον τοῦ Ἀδὰ-Παζάρ, εὐρον χωρικὴν μὲν ἀλλ' εὐσεβῆ καὶ σεβαστὴν οἰκογένειαν, τῆς ὁποίας ὁ πατήρ καὶ ἀληθὴς Πατριάρχης ἔφερον ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ ὀλόκληρον αἰῶνα καὶ ἐν τρίτον περιῖπου τοῦ αἰῶνος, ἦτο δηλὰ δὴ ἡλικίας 128 ἐτῶν γεννηθεὶς τῷ 1793. Ὁ ἄλλος οὗτος πατριάρχης Ἰακώβ, πλουσιώτατος μετὰ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου, ἠγάλλετο καὶ ἔχαιρεν, ἔχων καὶ βλέπων περίεξ αὐτοῦ ὀλόκληρον Πατριὰν ἐξ αὐτοῦ, ἦτοι υἱοὺς, θυγατέρας, νύμφας, γαμβρούς, καὶ πληθὺν ἐγγόνων, δισεγγόνων καὶ τρισεγγόνων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ὀλόκληρον κατ' οἶκον ἐκκλησίαν, συνισταμένην ἐκ 45 ψυχῶν! Παρουσίαζεν ἀληθῶς πρᾶγμα θαυμάσιον καὶ εἰς ἄκρον συγκινητικὸν ἢ Πατριαρχικὴ αὐτοῦ Τράπεζα, ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τοιοῦτον πολὺν καὶ σεβάσμιον προπάτορα, ἐξερχόμενον τῆς οἰκίας καὶ περιδιαβάζοντα μετὰ τῆς ράβδου του ἀνὰ τὰς παρόδους καὶ ὁδοὺς τῆς κόμης ταύτης. Ἐν τῇ πατριαρχικῇ ἐκείνῃ οἰκίᾳ μία μόνη φωνὴ ἠκούετο, καὶ ἠκούετο ὡς φωνὴ Θεία, διότι πάν-

θεν μετανόιας καὶ οὕτω τὸ συντομώτερον εἰσέρχονται εἰς τὸν Παράδεισον χωρὶς νὰ βασανισθοῦν εἰς τὸ Καθατήριον!!! Ἀλλὰ τοῦτο εὐνόητον ὅτι ὄχι μόνον ἀντιγραφικὸν ἀλλὰ καὶ παράλογον εἶναι, καθ' ὅτι σὺν τοῖς ἄλλοις διδάσκει ὅτι καὶ ἄνευ μετανόιας, δηλ. καὶ ἄνευ τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ, ἀπλῶς δι' ἐνὸς ἁγίου, δύναται τις νὰ σωθῇ ἀπὸ τὸν Πάπαν! Εἶναι τρομερὰ κατὰ τοῦ Χριστοῦ βλασφημία! Τοῦτο ὠδήγησε εἰς τὰ περίφημα *συγχωροχάρτια* τοῦ Πάπα τὰ ὁποῖα ἐξήγειραν τὸν Δούθηρον καὶ ἐσχηματίσθη ἡ Λιαμορτύρησις.

Σταματῶμεν ἐδῶ ἐπειδὴ ὁ χώρος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει, ἵνα ἐκταθῶμεν πλείοτερον συντέμνοντες τὴν πραγματείαν μας, ἥτις εἶναι καὶ ὀλίγον στριφνὴ καὶ ἀσαφὴς διὰ τοὺς πολλοὺς ἐν πολλοῖς, καθ' ὅτι ἐγράφη πρὸ δεκαετίας διὰ Φοιτητικὸν φροντιστήριον καὶ ἀφεῶρα κυρίως ἐπιστήμονας.